

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Fritidshemmets lärande genom ett barns perspektiv

Conny Fredberg
Program: Grundlärarprogrammet med inriktning
mot fritidshemmet

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Kurs: LRXA2G Y
Nivå: Grundnivå
Termin/år: HT/2023
Handledare: Ivar Armini
Examinator: Johannes Lunneblad

Nyckelord: Lärande, Sociokulturellt perspektiv, barns perspektiv och Lek

Abstract

Med detta arbete vill jag belysa hur elever upplever sitt lärande genom att utgå från barns perspektiv. Genom en kvantitativ och kvalitativ metod, genom en enkät och intervjuer har jag samlat på mig intressant data om elevernas lärande på fritidshemmet. Eleverna som är med i denna uppsats är från två olika områden med olika förutsättningar när det gäller socioekonomisk bakgrund. När vi tolkar den insamlade data, kan vi då få en inblick om hur eleverna upplever sitt eget lärande och hur de upplever sin vardag på sina fritidshem. För att förstå den insamlade data kommer vi att utgå från teorin om lärande och fördjupa oss inom det sociokulturella och lekens betydelse. Dessa lärande perspektiv framträder väldigt tydligt i resultatet som visar att eleverna har svårt att peka ut exakt vad de har lärt sig. Eleverna har svårt att förstå att det finns ett lärande i mängder av olika situationer som de får uppleva på fritidshemmet. Genom att se detta genom ett sociokulturellt perspektiv så kan vi se att eleverna får en massa kunskaper genom bland annat i leken, som är en central del av elevernas vardag på fritidshemmet.

Förord

Här skulle jag vilja tacka min fantastiska familj som stått ut med mig i tre och ett halvt år som student på Göteborg universitet. Min sambo har vart helt fantastisk och som sett till att jag fått chansen att få utbilda mig nere i Göteborg, medan hon var hemma i Stockholm och såg till att ta hand om våra två underbara ungar och se till att vardagen rullade på där hemma. Även andra familjemedlemmar har stöttat mig hela vägen och dessa vill jag tacka för det.

Innehållsförteckning

Förord.....	1
Innehållsförteckning	1
1 Inledning och bakgrund	3
1.1 Inledning.....	3
1.2 Bakgrund.....	3
2 Syfte och frågeställningar.....	5
3 Litteraturgenomgång.....	6
3.1 Barns perspektiv.....	6
3.2 Lärande på fritidshemmet	6
3.3 Sammanfattning	7
4 Teoretiska perspektiv.....	7
4.1 Lärande perspektiv.....	8
4.2 Leken.....	8
4.3 Det sociokulturella perspektivet på lärandet	8
5 Metod.....	9
5.1 Val av metod.....	9
5.2 Urval.....	10
5.3 Etiska ställningstagande.....	10
5.4 Genomförande.....	11
5.5 Analysmetod.....	11
5.6 Intervju analys	11
6 Analys och resultat.....	13
6.1 Enkäten.....	13
6.2 Intervjuerna	14
6.3 Analys.....	19
7 Slutdiskussion	21
7.1 Diskussion av resultat mot syfte	21
7.2 Diskussion av resultat mot teoretisk utgångspunkt leken.....	22
7.3 Diskussion av resultat mot teoretisk utgångspunkt i det sociokulturella perspektivet	23

7.4 Metoddiskussion	24
8 Vidare forskning och slutsats	25
Referenslista.....	1
Bilagor	4

1 Inledning och bakgrund

1.1 Inledning

Vissa kanske tror att fritidshemmet bara är en plats för lek och umgänge, vilket också delvis är sant. Eller som Catarina Andishmand (2017) beskriver hur syn på fritidshemmet kan vara som ett servicehem. Men bakom all lek, service och umgänge finns det så mycket mer. Fritidshemmet är en enda stor social arena där eleverna får möjlighet till att hitta sin identitet, möjlighet till en meningsfull fritid och lärande. Ett identitetsskapande, meningsfull fritid och lärande kan ske via lek, samlingar, olika kulturer, religion, sport, kompisar osv. Vi pedagoger inom fritidshemmet ska bidra till detta då vi ska följa Skolverkets "Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet" (2022) kapitel 1,2 och 4. Med detta som bakgrund får det mig att fundera. Ser eleverna sina egna fritidshem som en plats endast för lek och umgänge eller kan eleverna själva se möjligheterna till att utveckla och lära sig inom fritidshemmet? Med detta examensarbete vill jag se hur eleverna resonerar sig om sin tid i fritidshemmet. Genom att få en inblick i barnens perspektiv och deras tid i fritidshemmet kan vi få en möjlighet att utveckla oss pedagoger.

1.2 Bakgrund

År 1962 togs ett riksdagsbeslut om att barn ska ha en 9-årig grundskola. Med detta så utfärdades den första läroplanen Lgr62 för skolan. Denna läroplan kom att utvecklas i och med tiden, den fortsätter även att utvecklas än idag. Senaste upplagan är Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (2022), även kallad Lgr22. Läroplanen har länge varit lärarens "handbok" som grund för deras yrke. Däremot tog det en längre tid innan fritidshemmets roll i läroplan var med. Men fritidshems rollen började utvecklas i samhället runt om industrialiseringen, och kallades då för arbetsstugor. Grundaren till den första arbetsstugan var Anna Hierta Retzius. Anna ansåg att skolans brist var att det var för mycket teoretisk praktik. Hon menade att det skulle vara mer nyttigt med en blandning av praktiska och teoretiska moment. Detta för elevernas fysiska och intellektuella utveckling (Rohlin, 2000).

Men det skulle dröja fram till 1960-talet då fritidshemmet skulle som fenomen att börja etablera sig i Sverige (Johansson, 1986). Senare på 1980 talet började synen på fritidshemmet stärkas och även dess roll inom skolan hade fått ett större inflytande. När läroplanen Lgr 11 kom ut fanns det ännu inget kapitel för fritidshemmet. Fritidshemmets första del i läroplanen Lgr11 (Skolverket, 2019) gavs sedan ut som en ny reviderad upplaga år 2016. I denna förtydligades fritidshemmets mål och utöver det fanns även De allmänna råden för fritidshem att förhålla sig till (Skolverket, 2007).

Lärare och andra pedagoger inom fritidshem ska följa denna läroplan för att ge eleverna möjligheter till ett lärande. Demokratiska och moraliskt lärande ska också ingå och dessa är en del utav kapitel ett och två i Lgr22 (Skolverket, 2022). Samtalen med eleverna är något som oftast belyses inom forskning om fritidshem (Perselli & Haglund, 2022). Samtal genom en formell samling eller informella enskilda eller i små grupper är ett sätt att möjliggöra elevers egna intressen och vilja om pedagogerna tar till sig innehållet av dem. Detta leder då till att eleverna känner delaktighet och möjliggör för pedagogerna att använda sig av ett demokratiskt förhållningssätt. Delaktighet är viktig för eleverna för att känna att sina trygga och att deras intressen beaktas för att få en meningsfull fritid. Vilket också Lgr22 nämner (Skolverket, 2022). Vidare anger läroplanen så har barn rätt till att bli hörda och sedda, de ska få vara delaktiga och få ta ansvar. Detta är vad som vi skulle kunna beskrivas som ett barnperspektiv. Där de vuxna försöker förstå eleverna utifrån sina tolkningar av elevernas upplevelser och känslor om vad som de sedan de erbjuder på fritidshemmet.

Men det finns att andra sätt för en lärare i fritidshem att planera sin verksamhet. I stället för att utgå från elevernas delaktighet och intressen kan pedagogerna utgå från ett vuxenperspektiv. I ett vuxenperspektiv utgår läraren i fritidshem när de planerar för "elevernas bästa". Med detta utgår jag från Perselli & Haglund (2022) som tar stöd av Haglund (2015) och Lager (2018), hur de menar att lärare i fritidshem väljer aktiviteter för att stödja elevernas lärande och utveckling, samtidigt som de försöker skapa en lugn och trygg atmosfär i fritidshemmet. Detta kanske inte alltid är det rätta tillvägagångssättet för elevernas bästa och deras lärande.

Vi vet nu vad ett barnperspektiv är och hur vuxna arbetar genom att tolka utifrån att göra eleverna delaktiga inom fritidshemmet. Det andra perspektivet som jag presenterade var ett vuxenperspektiv. Där handlade det om hur vi vuxna tolkar vad eleverna kan behöva för lärande, genom att de antar vad som kan vara bäst för elevernas lärande och utveckling.

Med detta i tanke så finns det en anledning att forska vidare om ett annat perspektiv och hur lärandet på fritidshem kan se ut. Nu finns det ett nyligen reviderat kapitel inom LGR22 (2022) som enbart riktar sig mot fritidshemmet. Denna ska vi pedagoger i fritidshemmet arbeta med och betrakta denna som vår "handbok". Frågan som vi själva behöver ställa till oss ibland är: använder vi oss av denna handbok för att synliggöra ett lärande, så att eleverna själva förstår vad det lär sig eller inte? Kan lärandet se annorlunda ut om vi använder oss av ett barns perspektiv på sitt lärande.?

Hur lärandet sker på fritidshemmet kommer jag att undersöka i denna studie. Här kommer jag att inta barnets perspektiv. Genom att ta barnens perspektiv på lärandet kommer jag att få ta del av eleverna egna åsikter, erfarenheter, uppfattningar och förståelse av sin livsvärld (Sommer, Pramling & Hundeide, 2011)

2 Syfte och frågeställningar

Fritidshemmets är en plats för lär möjligheter med bland annat tematiska lärsituationer, socialisering, identitetsskapande, multimodalt lärande och all annan möjlighet till lärande, det är också en plats för lek. Med detta examensarbete kommer jag att undersöka vad eleverna egentligen vet om sin inom egna tid i fritidshemmet och hur elever förstår vad de lär. Detta ska jag ta reda på genom att inta ett barns perspektiv. Genom att utgå från teorin om lärandet och använda mig av ett sociokulturellt perspektiv och leken för att få en inblick i elevernas tid på fritidshemmet och dess lärande, vill jag veta hur eleverna själva upplever sitt lärande på fritidshemmet.

Frågeställningen för detta examensarbete blir i och med dessa funderingar kring ett barn/elev perspektiv detta:

- Hur ser eleverna ett lärande på fritidshemmet när det också är en plats för lek och socialt umgänge?

Detta blir ett intressant syfte att forska vidare om. I nästa del diskuterar jag hur tidigare forskning ser ut inom detta område.

3 Litteraturgenomgång

Inför detta examensarbete har jag letat efter litteratur som böcker och andra texter som skulle vara intressant inom det ämne som detta examensarbete kommer att behandla. Med hjälp av olika söknätverk som Diva och Google scholar fick jag upp en hel del uppsatser och andra texter som många handlade om lärandet på fritidshemmet. När jag läste igenom dessa hittade jag en hel del intressanta texter om just lärande på fritidshem vilket passade in inom det område som mitt arbete skulle handla om. Bland annat hittar jag en massa uppsatser undersöker lärandet på fritidshemmet.

3.1 Barns perspektiv

En av de litteraturerna som jag möre på var en text av Haglund och Perselli (2022). Denna forskningsartikel hette *Barns perspektiv och barnperspektiv: en analys av utgångspunkter för fritidshemmets undervisning*. Författarna tar upp hur olika pedagoger beskriver sina utgångspunkter för sin undervisning. Det som framkommer i denna forskning är hur den oplanerade undervisningen framträder i barns perspektiv på ett tydligare sätt än den planerade. Författarna lägger stor tyngd på att beskriva skillnader mellan själva begreppen barns perspektiv och ett barnperspektiv.

Sedan har vi Bergnehr (2019) som i likhet med Haglund och Perselli (2022) också försöka att tyda begreppet barns perspektiv. Bland annat beskriver hon begreppet barns perspektiv genom att det ”uppnås genom att lyssna på barnen och skapa utrymme för dem att förmedla erfarenheter, tankar, känslor och åsikter”(s. 52). Genom att använda denna syn på hur begreppet barns perspektiv, så finns det möjlighet att lyckas få fram ett så bra underlag för den data som kommer att insamlas till detta arbete. Denna forsknings artikel är en av alla texter som jag kommer ta stöd utav i mitt examensarbete.

3.2 Lärande på fritidshemmet

Vidare i världen om lärande i fritidshem har jag uppfattat att det finns flera viktiga namn inom forskningen om just förståelsen om lärandet inom fritidshem. En av dem är bland annat forskaren och filosofpedagogen Ann Pihlgren. Anns bok *”Fritidshemmets didaktik”* var en av de böckerna som jag hittade, då jag tyckte den var väldigt intressant och inspirerande för mitt examensarbete. Detta på grund av hur hon beskriver olika möjligheter till lärande på ett konkret sätt. Bland annat tar hon upp olika perspektiv som lekens möjligheter för lärande, miljön som didaktiskt verktyg och hur lärandets hur, vem, när och var. Med dessa perspektiv som Pihlgren (2017) beskriver, lyfter hon den stora möjligheten vi pedagoger har att gynna elevers lärande.

Även tidigare uppsatser om lärandet och leken var väldigt intressanta. Av all den litteratur jag hittade om lärandet inom fritidshemmet, fastnade jag för Nilsson och Grumic (2010) uppsats. Uppsatsens namn är *Lekens betydelse som ett pedagogiskt redskap*. Denna uppsats tyckte jag hade mycket bra innehåll som jag kommer att ha som underlag för vissa delar av mitt

examensarbete. I denna uppsats använder de teorier som jag också kommer att använda mig utav. Sedan beskriver de på ett bra sätt hur leken kan användas som ett verktyg för lärande i fritidshemmet. I leken beskriver de även hur sociala miljöer och umgänge kan påverka elevernas lärande. Som stöd i sin text för att uttrycka sig om hur lärandet sker inom leken och det sociala umgänget använder det bland annat av Lillemyr (2002) som menar att eleverna som dras till varandra i leken eller i det sociala umgänget, delger varandra om som mottagare och informatörer och förmedlar ny kunskap som de omvandlar till sin egen. Vilket hon också hänvisar till begreppet den närmaste utvecklingszonen eller den proximala utvecklingszonen där eleverna kan visa sina kunskaper på egen hand och kan klara av med hjälp av andra. Denna sorts syn på lekens betydelse är något som kommer att tas upp i mina teorier om lärande. Där tar kommer det sociokulturella perspektivet och leken diskuteras som en del av detta arbete.

3.3 Sammanfattning

Dessa tre exempel på litteratur som jag kommer att använda i mitt examensarbete är inte det enda som jag fann. Det finns flertal artiklar, böcker och uppsatser om lärande i fritidshem som är intressanta. Men det som märktes av när jag sökte och läste i flertal av dessa litteraturer var att många av dem försökte att skriva och förstå dessa genom ett barnperspektiv. I detta examensarbete är det tänkt att barns perspektiv på sitt eget lärande i fritidshemmet kommer att stå i fokus. Detta var dock lite svårare att hitta. En av texterna som jag hittade och som redan är nämnd var Haglund och Persellis (2022) artikel som beskriver hur barns perspektiv kan tolkas. Den andra som jag också kommer anknyta till är Elofsson (2008) som i sin uppsats visar hur lärandet i fritidshemmet kan se ut och som liksom denna uppsats utgår från ett sociokulturellt perspektiv och beskriver leken som en del utav det.

I stort sett i alla de olika uppsatserna, litteraturen och forskningsartiklarna, visar de absoluta flesta att sociokulturen är en viktig del av elevernas lärande. Leken som är en del av sociokulturen diskuteras också som ett viktigt verktyg för fritidshemmets förmåga att bidra till ett utvecklat lärande.

4 Teoretiska perspektiv

I denna del kommer jag att behandla olika teorier och perspektiv på lärandet. Här kommer jag presentera två perspektiv av lärandet som är en självklar del inom fritidshem. Innan det vill jag upplysa snabbt om vad lärande kan vara. Efter det kommer leken som jag anser är en av de största och viktiga delarna inom fritidshemmet. I delen om leken kommer jag redovisa vilken betydelse leken har för barns utveckling. Sedan kommer jag till det sociala lärandet som ingår dagligen inom fritidshemmet. Här väljer jag att använda det sociala livet på fritidshemmet genom att presentera det genom en sociokulturell teoretisk syn.

4.1 Lärande perspektiv

För att förstå vad lärande är så vill jag först ta hjälp av Säljö (2015). Lärande begreppet är ett så komplext fenomen och är omöjligt att fånga i en enda definition. Detta ord har så många olika aspekter av vad det kan vara, så det går inte riktigt att sätta fingret på vad lärande är exakt. Lärande kan ske i mängder av olika situationer och utformning.

En sak som vi vet, är att lärande är bra. Därför vill jag fokusera på lärandet inom fritidshemmet. Vad kan det vara som lär sig där tro?

4.2 Leken

När vi talar om lärande så kan vi ofta förknippa det till de formella miljöerna för undervisning, dessa är förskolor, grundskola, gymnasium och även universitet. Det som inte får glömmas är att även i situationer utanför dessa formella institutioner sker lärande. Detta kallas då för informella miljöer. Detta är något som skulle kunna vara i andra situationer som inte är formellt kopplade till skolmiljöer. Bland annat skulle vi kunna se ett informellt lärande i bland annat lekparken, skogen, fotbollsplanen osv. Platser som vi som jobbar på fritidshem har bra möjlighet att använda i våra verksamheter för undervisning. Enligt Skolverket allmänna råd (2007) så bygger fritidshemmets lärande på att varsamheten ska ske genom socialisation och att utveckling sker i grupp. Detta är då något som skulle kunna ske genom att vistas i dessa informella miljöer som gynnar ett lärande. De skrev även att utvecklingen skulle ske i grupp. Då är frågan om hur vi definierar grupp. Är det mellan elev och elever eller är det elever och vuxna?

Enligt Pihlgren (2017) så är leken det mest grundläggande verksamhets- och lärande formen för fritidshem. Leker vi då med tanken om att fritidshemmet är endast en plats för lek, så måste vi se leken som ett verktyg för elevens lärande. Som Øksnes (2011) beskriver det: barns fritid ska fyllas med lek, eftersom barn utvecklas i den. Detta för att i leken lär barnen följa rationella steg eller stadier mot visdom och förståelse. Leken betydelse är minst sagt ett viktigt inslag av elevernas utveckling. Enligt Pramling och Sheridan (2006) så är leken viktigt för barnens sociala utveckling. I leken menar de att det finns tre grundregler eller lekregler som barn lär sig när de socialiserar sig med lek. Först är samförstånd, vilket menas att skapa sig förståelse för andra och gör det lättare att upprätthålla vänskap med varandra. Den andra regel är ömsesidighet där det handlar om förmågan att förhandla, kompromissa och möjligheten till att lösa konflikter. Sista regeln är turtagande, förmågan att lära sig turtagande. Även Pihlgren (2017) skriver att barn lär sig genom lek och menar att det förefaller sig att vara en självklarhet som sällan problematiseras.

4.3 Det sociokulturella perspektivet på lärandet

Inom det socialt lärande i fritidshemmet, finns det en hel rad av olika situationer som vi kan erbjuda eleverna. I texten tidigare berättade jag om lekens betydelse. Inom leken handlar det mycket om det sociala lärandet. Det finns självklart en massa andra situationer som frambringar ett socialt lärande inom fritidshemmet och det gäller för oss pedagoger att ta vara på dessa lärande situationer.

Socialt lärande kan vi koppla till det sociokulturella perspektivet. Detta perspektiv menar att det sociala lärandet är väldigt mycket anknutet till ett möte av något slag. Det socialkulturella perspektivet ser lärandet genom en konstruktivistisk syn. Med denna syn på lärandet så menas det att kunskapen kommer i och med ett gemensamt samspel mellan individuella handlingar (Nilsson & Grumic, 2010). Det sociala lärandet har alltså att göra med individuella handlingar kopplat till olika samspel. Detta lärande kan vi då mena är beroende på hur våra individuella handlingar bemöts i vår vardag, och vi kan även skapa situationer av lärande. Lärande kan då handla om situationer som den miljö vi är i. Som ett exempel på hur vi lär oss i miljön, skulle kunna vara normativa situationer. Som till exempel är på ett bibliotek ska vi prata med låg röst, eller när du ska gå på tunnelbanan och bussen ska vi släppa av de som ska gå av först och sedan kan vi gå in. Lärandet sker även i möte med andra människor som vi umgås med vilket skapar ett utbyte med varandra. Det socialkulturella perspektivet menar då att det är inte en fråga om när lärandet sker, utan mer så syftar denna teori på att vi lär oss hela tiden i olika situationer (Ankerhult, 2019).

Grunden till det sociokulturella perspektivet sägs härstamma från olika filosofer och teoretiker. Bland annat har vi John Dewey och George Herbert Mead som hade en pragmatisk syn på lärandet och kunskap. Genom deras syn på kunskap menas att det skapas genom praktiska aktiviteter där personerna möts och samverkar med varandra inom en kulturell och praktiskt orienterad gemenskap (Dysthe, 2003). En annan uppfattning om skapandet av det sociokulturella perspektivet kommer från den vitryska psykologen och filosofen Lev Vygotskij. Vygotskij menar att i möten och deltagande i gemensamma aktiviteter skapar ett lärande, då det sker ett utbyte mellan människor, särskilt när någon med mer kunskap i mötet hjälper en med mindre kunskap att lyckas med nya uppgifter och kunskaper. Detta är även något som han kallar för den proximala utveckling zonen. Här försöker han förklara hur barn och vuxna kan dra nytta av varandra för deras individuella utveckling och lärandet. Han menar att vi endast kan lära oss själva till en viss grad av kunskap. För att sedan med utbyte av varandra öka kunskapen med sociala samband. Lev Vygotskij menade även att barn skapade sig själva och sina identiteter i lärande genom leken. Han menar ett barns fantasiprocess genom olika typer av lek skapar och utvecklar erfarenheter och dessutom ger leken möjlighet för barnet att utforska och förstå sin medverkan i den verkliga världen (Vygotskij, 1995).

5 Metod

Här kommer jag redogöra för hur min tillvägagång av olika metoder för hur detta arbete har gjorts. Bland annat kommer jag att redogöra för hur urvalet gick till, olika etiska ställningstagande och andra viktiga komponenter inom metoden.

5.1 Val av metod

I denna studie var jag nyfiken på att se barns lärande genom ett barns perspektiv. För att få detta började jag med att försöka få en inblick av elevernas förståelse av fritidshemmet. Genom att använda mig av en kvantitativ forskningsmetod som bestod av en enkät. Enkäten ställde en del frågor till eleverna om deras upplevelse av sitt fritidshem. Detta var något som gjorde att jag för att kunna samla in data för att få en bättre förståelse för barnens perspektiv på lärande och för hur jag senare skulle gå vidare. För att senare gå vidare i min studie om

barnens perspektiv så valde jag att använda mig av en mer kvalitativ forskningsmetod. Ahrne och Svensson (2011) menar att man då intar en annan forskarroll än vad man gör i den kvantitativa. Här i en kvalitativ forskarroll använder vi bland annat intervjuer som redskap, detta ger en större flexibilitet i själva forskningsprocessen där vi kan varva med att vara ute på fält med att sitta och läsa litteratur och sedan analysera det empiriska material som jag samlar på mig. Genom denna forskarroll har jag också möjlighet till att anpassa den forskningsdesign till det som sker under fältarbetet.

5.2 Urval

När jag hade valt syftet för denna studie så funderade jag även på hur jag skulle gå till väga för att få in elevers perspektiv av hur lärandet på fritidshem ser ut. För att få en bättre inblick i detta så valde jag att använda mig av elever från två olika kommuner och skolor. Skolorna ligger i två olika områden med olika förutsättningar vad gäller en socioekonomisk bakgrund. Genom att använda mig av två olika skolor i två olika kommuner som inte har någon koppling till varandra så hoppades jag att få en bättre inblick i elevernas perspektiv på lärandet. Detta också för att enstaka fritidshem eller pedagoger ska ha en större påverkan på den data som jag skulle insamla. De elever som blivit utvalda att delta ta i intervjuerna har pedagoger på varsina skolor hjälpt mig att välja ut. Skolorna tillhanda gav mig möjligheten att göra två intervjuer på varje skola, vilket blev fyra intervjuer total. Eleverna är i olika åldrar för att kunna se om lärandet kan se olika ut beroende på vilken ålder de har. De som var med på intervjuerna var i åldern 6år, 8 år, 10 år och 13år. I enkäten var det en hel klass på 21 elever som går i årskurs 4 på den skolan som låg i det utsatta socioekonomiska området som svarade.

5.3 Etiska ställningstagande

Utifrån Vetenskapsrådet (2002) finns det tre regler som är bra att följa i ett etiskt ställningstagande gällande informanternas deltagande och deras föräldrars godkännande av detta.

Regel ett handlar om informationskrav. Eleverna kommer att tillhandahålla en del information om sin medverkan i intervjuerna. Eleven ska tydligt få veta vad intervjuaren ska handla om och vad deras svar ska användas till. Eleverna ska veta vilka villkor som gäller för dem under intervjun. Som exempel ska de veta att deras medverkan kan avbrytas om de skulle känna att det är för jobbet för dem. De ska även veta att de har rätt att inte välja att svara på frågor.

Regel två handlar om elevernas samtycke om att delta i dessa intervjuer. Eleverna som kommer att delta måste ha fått ett samtyckesbrev påskrivet av hens föräldrar för att jag skall kunna genomföra intervjuerna med dem. Detta på grund av att eleverna kommer att vara under 15 år.

Regel tre, som handlar om eleven medvetenhet under undersökningen om att de kommer att vara anonyma enligt det så kallade konfidentialitetskravet.

Som ansvarig för dessa intervjusituationer är det viktigt att utgå från dessa etiska ställningstagande. Om dessa inte skulle ha funnits för de informanter som ställde upp hade

intervju deltagandet kunnat känts som ett obehag av vad som komma skall, dessutom hade det kunnat påverka hur informanterna svarade. Detta då de skulle kunna känna att de var tvungna att komma med ett svar bara för att svara på frågan som ställs.

5.4 Genomförande

Det första som skedde för min studie var att jag kontaktade en skola och bad om lov för att dela med mig av min enkät. Efter godkännande av föräldrar att deras barn fick delta så genomfördes enkäten. Enkäten besvarades av 21 elever.

Efter att ha gått igenom elevernas svar, så letade jag efter svar som kunde kopplas till lärande eller svar som liknade varandra. Allt detta för att sedan hjälpa mig att ställa rätt frågor kopplade till elevperspektivet. Detta steg brukar kallas för sortering och kodning. Så som Renström och Wästerfors (2022) beskriver detta steg, så menar de att det är viktig analysmetod som är användbart i sitt arbete för att kunna analysera det material som är insamlat. Genom att analysera det materialet som är insamlat kommer det ha en betydande roll i vart arbetet tar riktning.

När frågorna var formulerade var det dags att välja ut elever som ville delta. Urvalet av elever var på två olika skolor som också har två olika sociokulturella förutsättningar och att skolorna låg i två olika socioekonomiska områden. Två elever från varje skola intervjuades. Alla intervjuer skedde i ett enskilt rum, där hörselintrycken inte var så påtagliga från klasskamrater eller andra elever. Enligt Doverborg & Pramling (2012) kan det vara en fördel att ha en lugn plats att genomföra denna intervju. Detta kan vara betydelsefull för själva samtalet då eleven har enklare att koncentrera sig och inte riskerar att tappa intresset. Intervjuerna började jag med inledande frågor, något som Alvehus (2013) menar att det kan vara ett sätt att få i gång en konversation. Frågorna var enkla och oftast riktade mot informanten och hans intressen. Intervjuerna kunde hålla på mellan 25 minuter och 35 minuter.

5.5 Analysmetod

För att kunna analysera det material som jag kommit över, har jag följt mig av det som Renstam och Wästerfors (2022) menar är de tre grundläggande arbetssätt för att skapa en samhällsvetenskaplig analys. Steg ett är att sortera, för att undvika det som dom kallar för kaosproblemet. Här handlar det att skapa sig en överblick och försöka sortera sitt material så det blir överblickbart och välgrundat. Steg två är att reducera. Med enkla ord menas det med att ta bort material som inte har med syftet till arbetet att göra. Sista arbetssättet är att argumentera. Här kommer jag referera och argumentera mitt resultat i text mot teori, tidigare forskning och litteraturen inom det område mitt arbete syftar till.

5.6 Intervju analys

För att ge möjlighet till att analysera allt material, valde jag att spela in och sedan transkribera samtalen. Detta har tog en stund, då för att ge en korrekt överblick på hur eleverna uppfattade intervjun och dess uttryck som Doverborg & Pramling (2012) menar är viktig. Även för den

som läser detta examensarbete, så krävs ett ordentligt förarbete för att få en känsla av själva samtalen och elevernas uttryck för att sedan själv bedöma trovärdigheten i tolkningarna. Detta är ett sätt att erbjuda transparens som kan bidra till studiens trovärdighet (Doveborg & Pramling, 2012)

6 Analys och resultat

Här kommer jag redovisa vad jag lyckades att få fram genom mina valda metoder för detta arbete. Detta kommer att presenteras genom att jag först går igenom vad enkäten gav mig för intressanta aspekter mot det mål som jag satte upp för detta examensarbete. Andra delen som jag kommer presentera består av resultatet från mina intervjuer. Viktigt att komma ihåg är att jag gjorde fyra intervjuer. Två på en skola med bra socioekonomiskt läge och det andra i ett område som räknas som socioekonomiskt utsatt. I delen med intervjuerna kommer jag att presentera eleverna genom deras ålder. Efter dessa genomgångar kommer jag att presentera en analys på resultatet.

6.1 Enkäten

Enkäten besvarades utav 21 elever. Första frågan löd *"har du gått på fritids någon gång?"* Av de 21 så svarade 81% ja och 19% nej. Vilket motsvarar att i denna enkät var det 4 som ej varit inskrivna på fritidshemmet under deras tid på skolan.

Vidare till nästa fråga som var, *"vad var det roligaste med fritids?"*. Här får vi svar som: *"fotboll, chill, utflykt, att leka med kompisar, spela brädspel, Fifa, leka med vänner, spela pingis och att det kul att gå på fritids"*.

Detta resultat visar spridda skurar av aktiviteter som eleverna har olika erfarenheter av vad de själva har sett som meningsfullt för dem. Det vi ser är att eleverna väljer alternativ som är i likhet med de teoretiska anknytningar jag presenterade. Många visar på att lek i någon form har varit viktigt för dem under fritidstiden. Det socialkulturella perspektivet kommer in här. Som jag nämnde innan att det socialkulturella handlade om två personer som möts med ett gemensamt samspel mellan individuella handlingar. Eleverna har uppenbart fått möta detta perspektiv under sin tid i fritidshem.

"Har du lärt dig något på fritids?" löd fråga tre. Nio av de tjugo har då svarat ja medan fem andra har svarat nej. Här kan vi också tänka in att det var 4 som aldrig gått på fritidshemmet. Vilket då skulle kunna betyda att de elever som ej hade upplevt fritidshemmet, då också ej kunde svara något annat än ett nej. Men däremot så finns det en person av de 21 eleverna som svarade nej. Detta är något som är intressant. Av dessa 21 elever finns det en elev som ej känt att de har lärt sig något på fritidshemmet. Vidare fanns de elever som svarade annorlunda mot de andra elever som svarade nej eller ja, de skrev att de hade lärt sig specifika saker. Bland annat svarade de att de hade lärt sig att rita och spela spel, skriva, Fifa och spela fotboll. En av de 21 svarande eleverna svarade också att de inte minns.

För att följa upp föregående fråga valde jag att ta med frågan *"Vad lärde du dig på fritids?"*. Detta för att eleverna skulle få möjlighet att specificera sig, så att jag skulle kunna ta med detta i mina intervjuer sedan. Här kom det några svar som jag redan fått från fråga 1, som: Spela Fifa, rita och dansa. Men också kom det fram nya intressanta svar som att ha roligt och leka, något bra (personen kan ha glömt vad det hen tänkte på), många saker, ta ansvar och spela x och o (även kallat tre i rad). På denna fråga var det inte alla som svarade, då de elever som ej gått på fritids valde att inte svara på denna fråga.

Nästa fråga på denna enkät var ”om man lär sig olika saker på fritids och skola?”. Här svarade hela 100% att det stämde. Följdfråga på denna blev då självklart om de kunde beskriva någon skillnad på dessa. Här fick jag in en massa intressanta svar. Flera elever drog kopplingen att skola var för att jobba och fritids var för lek. Vissa skrev även att i skolan var man tvungen att koncentrera sig mycket, medan att på fritids skulle man få vara fri och ha roligt. Dessa svar var väldigt intressanta då nästan alla elever skrev liknande svar om att fritids var en plats för lek, frihet och att det är där man har roligt. Något som är väldigt centralt mot det syfte som detta examensarbete har.

Sista frågan handlade om den sociala biten med sina kompisar. På frågan ”Är det roligt att vara med kompisar på fritids?” Ja, svarade 81% att de håller med om att vara med kompisar på fritiden var något som de uppskattade. Sedan var det 19% som menade att det är roligare att umgås med kompisarna utanför skolan. Detta kan också bero på de elever som ej hade gått på fritidshemmet och hade då har sitt sociala liv med kompisar utanför skolan gränser.

Om vi försöker tolka denna enkät, så skulle vi se att en del elever har förstått att fritidshemmet har gett dem ett visst lärande. Hos vissa som svarat så tror de förmodligen inte att det skett något lärande. Eftersom jag inte kan se vem som har svarat vad så måste jag analysera dessa svar, om hur dessa kan tolkas. Min tolkning blir att de flesta eleverna har förstått att ett lärande i fritidshemmet har skett. Oavsett om det är genom leken eller med kompisar. Här skulle kan vi tänka oss att deras lärande har skett i ett socialt konstruktivistiskt perspektiv. Genom att eleverna har i sociala interaktioner med varandra skapar språkliga och individuella kunskaper mellan varandra. Deras kunskaper skulle då kunna kännas som konstruerade genom olika sociala gemenskaper (Thomassen, 2006) som eleverna väljer att umgås med. Genom att vara sociala lär de sig helt enkelt om det sociala och hur man är en bra kompis. När jag menar att det skulle vara konstruerat är att det eleverna i denna enkät i majoritet väljer och beskriver det som fritidshemmet innehåller: vilket är att göra aktiviteter som i viss mån kräver en eller fler individer i samspel med varandra. Så som fotboll, leka, Fifa, ha roligt med kompisar, spela pingis, dansa och en andra aktiviteter.

6.2 Intervjuerna

Här kommer jag presentera mina intervjuer. Eleverna är i olika åldrar och går på två olika skolor där intervjuerna också genomfördes. Eleverna som går i en skola som ligger i ett socioekonomiskt utsatt område kommer jag benämna med deras ålder. I detta fall blir det ”eleven 13 år” och ”eleven 10 år”. Jag börjar med att prestera dessa två intervjuer och sedan presenterar jag de elever som har sin skola i ett område som ej är socioekonomiskt utsatt.

Hur är det att vara på fritids?

Eleven 13 år: *Det var bra, det vara roligt. Vi fick göra vad vi ville. Vi fick jättegott mellis och spela på mobilen och spela spel. Det var jätteroligt.*

Eleven 10 år: *Super (säger eleven med ett stort leende och skrattar)*

Båda eleverna berättar också att det trivdes på sitt fritidshem och att pedagogerna på fritidshemmet var väldigt bra. I likhet med varandra så nämner de också att deras pedagoger såg till att allt var bra och inte bråkigt. Dessutom så berättar de att de har haft en god relation med pedagogerna som gjort att de båda har kunnat prata med de ifall dem behövde hjälp när de gjort sig illa eller när det varit bråk eller bara behövde någon att vara med.

Vidare i nästa fråga om vad de brukar göra på fritids får jag svaren att 10 åringen brukar spela pingis och jag frågade varför?

10 åringen - *Jo för då har jag fokus.*
Jag - *Vad menar du med fokus?*
10 åringen: *för då kan jag fokusera på annat en på skolan.*

13 åringen ger också ett väldigt intressant svar som liknade de svar som jag fick i enkäten. Och 13 åringen svarade:

”spela, kolla på film, lyssna på musik, äta god mellis och ehm.. (funderande) umgås.”

Båda uppger att kompisar är något som är en central del av fritidshemstiden och beskriver vilka kompisar de brukar vara med. De beskriver även vad de brukar hitta på med kompisarna under fritids tiden. Liknande exempel på vad de uppgav tidigare om vad man gör på fritids gav de även nu, men nu med vad de gjorde med sina kompisar.

När jag kom till nästa fråga som var om eleverna hade lärt sig något i fritidshemmet, svarar eleverna som följer:

13 åringen - *Alltså ibland, ja. Asså vi lärde oss typ när vi kollade på film hmm (funderar). När vi kollade på filmer lärde vi oss någonting av filmen.*
Jag - *Vad kunde det vara?*
13 åringen – *Alltså i fall det skulle vara en film om vänskap kunde vi lära oss av det. Alla filmer vi kollade på fritids var någonting vi lärde oss av.*
Jag – *lärde ni er någonting mer?*
13 åringen – *Vi lärde oss att vara självständiga*

10 åringen svara på detta sätt:

10 åringen - *Ja. jag vet inte. Eh (tänker)*
jag - *Vad tror du att du lärde dig?*
10 åringen - *Balans med händerna*
Jag - *Hur menar du?*
10 åringen - *Vi brukar gå till idrottshallen ibland. Där försökte jag gå på mina händer och jonglera ibland*

Efter diskuterar vi mer om lärandet och hur lärandet hade skett. Var det med hjälp

en pedagog, kompisar eller så lärde de sig själv. 10 åringen svara att hen har lärt sig mest utav sig själv, då något som informanten varit själv intresserad av och tagit initiativet till sitt eget lärande. Medan 13 åringen påpekar att de saker som hen har lärt sig var att hen själv tog initiativet, att hen lärde sig saker med hjälp av kompisar och att pedagogerna hade varit involverad i hens sociala lärande, genom att hjälpa dem och säga hur det skulle vara. Vi kan se detta som ett uttryck för ett lärande som sker i den proximala utvecklingszonen som används i det sociokulturella teoribygget, barn lär sig genom att instrueras och få hjälp av någon som redan kan. Vi fortsatte med lärandet i fokus och jag frågade vart de hade lärt sig flest saker, fritids eller i skolan? Båda svarar i skolan. Varför skolan var svaret på denna fråga berodde på att eleverna svarade att där fick man lära sig matematik, svenska, no och ha lektioner. På fritids hade man inga riktiga lektioner tyckte de. Men 10 åringen påpekade att man lärde sig om regler på fritids och att på fritids var det mer lek.

Senare i diskussionen frågade jag om hur man vet vad man behöver lära sig i skolan och fritids? Här hade båda lite svårt med att förstå vad som menades med detta, då 10 åringen svarade:

10 åringen - *annars blir man inte smart.*

Jag förklarade för hen lite mer om vad jag menade, då svarade hen:

10 åringen - *Matte.*
Jag - *vem sa det till dig?*
10 åringen - *Jag vet inte.*

13 åringen svarade lite annorlunda en vad 10 åringen hade givit för svar på hur man visste vad man behövde lära sig.

13 åringen - *Min lärare berättar det. Man kan inte bara gå till skolan och fuska. Man lyssnar på läraren så man lär sig.*
Jag - *Finns det något annat sätt där någon berättar för er hur lärandet ska ske?*
13 åringen - *Jo. min lärare berättade även på mitt utvecklingssamtal som jag hade nyss.*
Jag - *Ingen på fritids?*
13 åringen - *nej, det är typ bara att ha kul med sina vänner.*

Efter diskussionerna förklarade jag får båda att det finns en bok där det står vad ni ska lära er i varje ämne (Lgr 22). Eleverna och jag utforskade denna för att sedan förklara att det även finns ett kapitel för fritidshemmet. Båda eleverna hade inte förstått att det fanns så mycket som kapitlet innehåller och vad som ska erbjudas inom fritidshemmet. När jag hade visat och förklarat allt detta så frågade jag dom om dom känner att deras fritidshem hade erbjudit något av detta? Båda tyckte att deras fritidshem hade gjort det, då de hade haft dans, drama och möjligheter av att kunna gå till idrottshallen för olika redskap. 13 åringen ville också påpeka en sak som det inte hade fått göra, och det var utflykter.

I dessa två intervjuer kan vi se ganska stora likheter i bådars svar som liknar de svar som kommer upp på enkäten. Detta samband gör att det finns att flera elever har en liknande samsyn på sitt lärande och hur det ser på sitt fritidshem.

Nu kommer jag att presentera det resultat som jag fick med de två eleverna som jag intervjuade i en skola, vars område låg i en bra socioekonomisk miljö. Dessa två elever kommer jag benämna som 8 åringen och 6 åringen.

Hur är det att vara på fritids?

8 åringen - *ehm (funderar). roligt! Jag leker med kompisar.*

6 åringen - *bra. Man får leka med kompisar.*

Dessa elever vill gärna också diskutera sitt fritidshem och jag frågar om deras pedagoger. Både eleverna beskriver att deras pedagoger är bra och att dom är snälla. Liknande som de två första eleverna som gick på den andra skolan svarar de att de hjälper till ifall man behöver det. När jag frågar eleven 8 åringen beskriver hen att pedagogerna hjälper till för att alla barn ska ju trivas i skolan. Hen beskriver även ett fall när hen senast behövde hjälp och förklarade hur pedagogerna hjälpte till.

Nästa fråga var om vad eleverna brukade göra på fritids.

6 åringen - *Leka.*
Jag - *Något mer?*
6 – åringen *Kompisgungan (stort leende)*
Jag - *varför är den så bra?*
6 - åringen *Man får plats med många kompisar.*

10 åringens svar var en massa aktiviteter bland annat leka med kompisar, rita, måla, studsmatta, leka med killarna men framför allt leka mest med kompisar. Med kompisarna brukade hen leka en lek som handlade om en katt som hade magi. Hen beskriver att i leken brukade hen vara en regnsbågskatt och vilka katter de andra kompisarna var. Nu har då alla fyra elever uppgett att kompisar är något som är viktigt för sin tid i fritidshemmet. Som jag skrev tidigare om att kompisar var en central del av fritidshemmet, så får vi det bekräftat nu också.

Vidare i intervjuerna hade jag kommit till den del jag frågade eleverna om det hade lärt sig något i fritidshemmet. Eleverna svarade på detta sätt:

6 åringen - *ja.*
Jag - *i så fall vad lärde du dig?*
6åringen - *att hoppa hopprep.*
Jag - *något mer?*

6 åringen - *att (skrattar) eh. Rockring.*

Vidare berättar 6 åringen att det hen har lärt sig har varit viktigt grejer. När jag frågar informanten om vad det skulle kunna vara för grejer svarar 6 åringen att det är svåra grejer. Intressant svara funderade jag på och frågar vidare vilka grejer kan det vara? Till svar får jag att gå på plankan som är grå, den var läskig i fem år och ni har jag lärt mig gå på denna. Plankan som var grå fick jag reda på att det var en del av klätterställningen där fotstegen hängde löst.

8 åringen svar på sitt lärande i fritidshemmet lät så här:

8 åringen - *nej jag vet redan allt.*
Jag - *så du lär dig ingenting?*
8 åringen - *jag vet redan alla lekar som vi leker.*
Jag - *Hur lärde du dig dom?*
8 åringen - *i klass 0.*
Jag - *då har du väl lärt dig något?*
8 åringen - *ja, så klart. Att vara tyst och inte prata rakt ut när fröken pratar.*

8 åringen berättar vidare att hen kan så mycket om vad fritidshemmet erbjuder. Men vidare i diskussionen så berättar informanten att all den kunskap hen fått, kommer från pedagogerna i förskoleklass. I diskussionen nämner hen bland annat att de lärde sig att vara snäll mot kompisar och nya lekar. 8 åringen nämner också att hen har lärt sig saker med hjälp av andra kompisar som visat henne.

6 åringen berättar att även hen har lärt sig utav andra kompisar och menar att pedagogerna inte har lärt hen någonting alls.

Diskussionerna om läraren fortsatte och jag frågade de båda eleverna om var de har lärt sig flest saker. Var det i skolan eller på fritids? Här berättar de båda två olika saker. 8 åringen berättar att det är i skolan man lär sig flest saker. Detta för att de hade lärt sig om klockan och matematik, något som hen inte kunde tidigare och att på fritids lekar man bara. Medan 6 åringen menade att det var på fritids hen hade lärt sig mest. För där hade hen lärt sig att åka rutschkana. Båda tyckte att det var skillnad för lärandet på skola och fritids. Detta var enligt båda två för att i skolan så räknade de matematik och på fritids lekte man bara.

Vidare i diskussionen frågade jag dem om hur man vet vad man behöver lära sig i skolan och fritids? Här var svaret tydligt för båda:

6 åringen - *Lärarna säger det*
Jag - *Fritidspedagogerna då?*
6 åringen - *nej, inte så mycket.*

Och 8 åringen svar:

8 åringen - *Det är min lärare som säger det.*
Jag - *hur gör hon det?*

8 åringen - *hon säger vad jag behöver lära mig*
Jag - *Fritidspedagogerna då?*
8 åringen - *nej, jag vet typ allt där. Jag vet reglerna.*

Likt i de tidigare intervjuerna så visar jag eleverna läroplanen och vad eleverna ska lära sig i olika ämnen. Jag frågade de båda om de visste att det fanns en läroplan för fritidshemmet också. Var av 6 åringen hade svårt att förstå detta medan 8 åringen förstod allt enligt hen. Jag läste upp och förklarade saker som eleverna ska få bli erbjudna att göra på fritidshemmet. Båda tyckte att de hade fått tagit del av vissa delar av innehållet. Som exempel gav 8 åringen att de hade på fritids fått använt digitalt verktyg så som Ipad. 6 åringen håll med att de hade blivit erbjudna delar av innehållet men kunde ge några speciella exempel.

6.3 Analys

De båda skolorna ligger i två olika områden med olika förutsättningar gällande socioekonomiska bakgrunder. Det vi läser om båda skolorna är att alla de fyra eleverna svara att de har ett gott intryck av sina pedagoger. Detta kan vara att pedagogerna i varje skola och på deras avdelning vet hur man förhåller sig professionellt till sitt yrke och har kunskaperna att hantera olika grupper. Bland annat att de kanske har en auktoritativ form av sitt ledande som kräver att pedagogerna är positiva, lyhörda, stödjande, strukturerande och har bra elevrelationer. En sak som kan vara bra med denna stil är att den kan ge möjligheten att nå en hög kohesion inom elevgruppen. Denna term menas med att gruppen kan visa solidaritet med varandra, sammanhållning och även en känsla av samhörighet (Thomasson, 2006). Vi skulle kunna diskutera förhållandet till en professionellt utövande inom yrket med flera sidor till, men detta är inte syftet till detta examensarbete. Däremot kan detta vara en intressant aspekt i hur eleverna har fått möjligheten att förstå sitt lärande inom fritidshemmet.

Eleverna fick i nästa intervjufråga berätta vad de tyckte om att göra på fritidshemmet. Alla elever berättade om aktiviteter som handlade om sociala interaktioner med andra. 10 åringen berättade om att fotboll var en av sakerna som hen tyckte var roligt. 8 åringen berättade att de hade hittat på nya lekar med magiska katter där alla hade olika namn och hade olika egenskaper. 13 åringen nämnde att spela spel med varandra, kolla på film och umgås var viktiga saker inom fritidshemmet. Och även 6 åringen berättade om kompisgungan som var så rolig för då kunde man vara flera. Flera av dessa svar kan vi leda tillbaka till socialkulturella perspektivet, eleverna uppskattar social samvaro. Eftersom alla elever beskriver något socialt samspel mellan individer så kan vi tänka oss att ett visst lärande sker av varandra genom Vygotskij tankar om den proximala utvecklingszonen. Vi kan även se genom 8 åringens beskrivning av vad hen anser vara roligt på fritidshemmet, är att leka en lek som handlar om katter och magi. Denna lek hade eleverna själva kommit på. Något som kan tolkas som att de använt sin fantasi för att skapa denna typ av lek. Enligt Vygotskij (1995) skulle vi kunna beskriva denna lek genom den kreativa förmågan som han kallar för fantasi. Fantasi ser Vygotskij som en mekanism för barn för att kunna tolka erfarenheter och känslor för att förstå den riktiga verkligheten. Det som för fantasin kommer oftast igenom lek där barnet kan dramatisera sina upplevelser. Denna tanke om fantasin och lekens betydelse finns inom den sociokulturella synen och i Vygotskij teorier om lärande. Denna lek för 8 åringen blir viktigt och kan kännas som en del av individen identitet. Något som är viktigt i ett socialkulturellt

perspektiv är att aktiviteterna ska kännas och upplevas som autentiska. Detta är ett bra exempel på hur eleverna kan styra sin aktivitet till ett autentiskt innehåll (Elofson, 2008). Även Øksnes (2001, s. 95) beskriver när leken är som mest betydelsefull:

”leken är alltså mest värdefull om den på ett eller annat sätt har betydelse för barns förmåga att tillägna sig vissa typer av ”kunskap” eller bidra till att utveckla social kompetens”

Om vi ser det genom ett sådant perspektiv så måste det finnas ett utbyte mellan varandra i 8 åringens lek mellan hen och sina kompisar. Om vi skulle fundera på hur 8 åringen lek i sig skulle ha gått till, när den bara var en tanke och sedan blev till. Så har alla förmodligen skapat en egen karaktär och fått vissa egenskaper från de erfarenheter och kunskaper som eleverna sitter på.

Men när jag frågar dem vad de tror sig ha lärt på sitt fritidshem låter det lite annorlunda. Här nämner ingen av eleverna att de har lärt sig något inom själva leken. Utan pekar mest på specifika aktivitet som pingis, balans på händerna, genom olika typer av film eller hoppa hopprep. Ingen av eleverna nämner något om leken till en början. Den enda som nämnde något i form av lek var 8 åringen. 8 åringen menade till en början att hen kunde allt, men senare menade hen att all kunskap om de lekar de lekte visste hen redan för att det hade informanten redan lärt sig det i förskoleklassen. Utifrån barnens perspektiv så har de då inte förstått vad de själva lär sig i all den lek och socialisering som försiggår på ett fritidshem. De nämner endast framför allt aktiviteter där det själva kan se ett resultat av en kunskap. Om vi tar som ett exempel där 13 åringen beskriver om filmen på fritidshemmet. Där ser elever på en film om vänskap och där igenom får de kunskap som de sedan kan praktisera själva i verkligheten. Detta menar jag då att det blir en synlig kunskap då eleverna vet hur de ska använda den i praktiken, vi kan här tala om en pragmatisk kunskap som bland annat John Dewey hänvisade till. Med denna kunskap som blir här, blir det en form av formell kunskap. Då denna kunskap har med att en pedagog styrde lektionen på fritidshemmet och bestämde att eleverna skulle lära sig mer om vänskap genom att kolla på film inom det området. Även som Vygotskij skulle säga om denna kunskap genom begreppet internalisering. Detta begrepp har med inhämtad kunskap att göra. Genom att denna typ av internalisering lär sig eleven kunskap genom ett medierande redskap (Riszo 2011), i detta fall är redskapet filmen. Leken kan också vara ett medierande redskap för lärande, men detta ser inte barnen.

Vidare beskriver eleverna att de har lärt sig vissa saker själva, vilket skulle kunna vara informellt lärande där eleverna tar initiativet till olika aktiviteterna som till exempel balans med händerna och hoppa hopprep.

De beskriver även att det lärt sig tillsammans med någon. Det handlade då om antingen kompisar eller pedagoger. Här menar jag att de har använt sig av begreppet appropriering. Där eleverna har tagit hjälp av andra individer och tillägnat sig deras kunskap, en sorts inhämtning av nya egenskaper eller som Säljö (2015) översätter det som att ta sig till, låna ut, ta över eller att göra till sitt.

Det som är intressant är att alla elever besvarar samma fråga med liknande svar. Enligt eleverna så är det ingen på fritidshemmet som har förklarat eller visat på något sätt vad som eleverna ska få möjlighet att lära sig. Detta beskriver eleverna att det är sin lärare som är den som visar och berättar för eleverna vad det ska lära sig i skolan. Om vi riktar oss tillbaka mot

det syftet som fanns för detta examensarbete, var det ” Ser eleverna ett lärande på fritidshemmet när det är en plats för lek och socialt umgänge?

När vi analyserar de resultat som kom med enkäterna och intervjuerna, så ser vi från en barns perspektiv att det eleverna kan se ett visst lärande på fritidshemmet och att detta ofta handlar om praktiska kunskaper som regler och hur man utför vissa saker. Eleverna beskriver alltså att dom har lärt sig olika saker som fritidshemmet har erbjudit dom. Dock har de svårt att se att lärandet sker genom ett sociokulturellt perspektiv, detta genom att lärandet sker inom lekarna de leker och när de socialiserar sig med varandra.

En annan aspekt på detta resultat är också att eleverna från olika de olika skolorna som ligger i olika socioekonomiska områden, svarar väldigt liknande. Med detta menar jag att lärandet på de båda skolorna ser förmodligen liknande ut. Det kan också nämnas att urvalet för studien är relativt litet och att inga generella slutsatser kan dras om skillnader.

7 Slutdiskussion

Här kommer jag att diskutera detta resultat jag lyckats samla på mig. Diskussionen kommer jag att del upp i olika delar som jag känner är väsentliga i detta examensarbete. Uppdelningen jag gör kommer att vara att jag först vill diskutera resultatet mot det syfte jag hade till denna uppsats. Sedan kommer jag att diskutera resultatet gentemot den teoretiska utgångspunkten jag hade, vilket var lärande som jag sedan delade upp i två perspektiv. Först kommer det bli att jag delar upp lärandet i leken och diskuterar det och sedan det sociokulturella perspektivet på lärande. Sista delen av diskussionen kommer jag att ägna mig åt att diskutera min metod.

7.1 Diskussion av resultat mot syfte

Syftet för detta examensarbete var att se om eleverna ser ett lärande på fritidshemmet. Detta igenom ett barns perspektiv och inte ett barnperspektiv eller vuxenperspektiv. Här ville jag helt enkelt se om eleverna själva kan förstå att fritidshemmet även kan ge dig kunskaper och inte bara vara en plats för lek och umgänge. Om vi först kollar på det svar som de 21 eleverna uppgav på enkäten som de själva var medvetna om vad det hade lärt sig på fritidshemmet. Här svarade saker som rita, något bra, Fifa, fotboll, dansa, roligt och leka. Dessa elever kunde då blicka tillbaka på sin fritids tid och se att ett visst lärande har det ändå nog skett.

I intervjuerna kunde vi även få höra hur eleverna beskriver sin medvetenhet om hur de ser sitt lärande på fritidshemmet ser ut. Där sa de saker som att när de tittar på film på fritids hade ofta handlingen ett syfte om att lära sig, även ett lärande förstod en elev kunde ske i idrottshallen med balans, en annan elev beskrev att den hade lärt sig att spela pingis, åka rutschkana, dansa och rita. Eleverna ser ett lärande som har skett. Men jag skulle också vill argumentera mot att eleverna ser sitt fritidshem som en plats för endast lärande. De flesta eleverna beskriver sitt fritidshem som en plats för lek. Så svaret på syftet blir både och måste det luta åt, då eleverna kan beskriva både ett lärande men att de anser att leken är så pass definierad med fritidshemmet att lärandet hamnar i bakgrunden.

Det kan också vara de att eleverna som inte fått reda på när, hur och vad det lär sig på fritidshemmet. Om fallet är detta, är det lärare i fritidshem som måste ta på sig det. Det kan vara så att eleverna på fritidshemmet inte har förstått hur lärande kan gå till och vad lärande

är. Pedagogerna kan behöva göra eller berätta för eleverna när ett lärande går till. Vilket Johansson och Liliehöök som tar stöd i Saar et al. (2012) menar: lärandet på fritidshemmet är inte alltid klart uttalat, att lärandet då ofta blir osynligt.

7.2 Diskussion av resultat mot teoretisk utgångspunkt leken

Pramling Samuelsson och Sheridan (1999) nämner även de att vi vuxna, precis som barnen, lär oss nya saker hela tiden, ibland är vi medvetna om att vi lärt oss något och ibland sker det omedvetet. Omedvetet lärande uttrycks genom då barnen undersöker och experimenterar i sina lekar. Detta lärande är något som jag tycker att vi ser när vi läser resultatet. Eleverna nämner att leken är viktigt men inte har någon förståelse för att leken är kraftfullt verktyg fyllt av lärande situationer. Likt det som Dewey uttrycker sig ”learning by doing”. Helt enkelt att eleverna skapar sig erfarenheter genom sin lek och ger uttryck för sin kunskap som kan smitta av sig på andra kompisar och bidra till ett utökat lärande.

Det som blir synligt med hur eleverna svarar är att leken är centralt kopplad till fritidshemmet, men dock inte något som är ett uttalat lärande. Dom vill tycka att det ser andra ting som de lär sig. Här vill jag påpeka att pedagogerna skulle behöva göra det mer synligt om hur lekens möjlighet till ett lärande. Som jag förstår det är det lärare som berättar vad det är som ska läras och inte fritidshemmets pedagoger. Pedagogerna på fritidshemmet måste synliggöra ett lärande på ett tydligare sätt så eleverna kan få en förståelse till sitt lärande på fritidshemmet. På så sätt skulle hela yrket kunna öka i status och fritidshemmets roll inom skolan skulle möjligen få en större roll en vad det är idag.

Begreppet multimodalt handlar enligt Rhodin (2019) om att lärandet har olika former och att det finns anledning att medvetandegöra sig om vad som finns i olika aktiviteter och att dessa leder till olika typer av lärande. Detta menar hon att lekar i sig kan innehålla en rad olika inläringstillfällen. Tar vi som exempel en aktivitet som aktiviteten affär. Här kan eleverna lära sig att konstruera olika roller som kund och kassör. Eleverna måste dramatisera sig fram i leken och samtidigt försöker sig på att förstå hur de kan spegla hur vi vuxna beter oss veckligheten. En sådan lek kommer med en rad inläringstillfällen. Eleverna måste bland annat använda sig av inläring som matematik, naturvetenskap och samhällsvetenskapliga implikationer. Vi pedagoger som ser och skapar sådana inläringstillfällen måste då också följa upp dessa och få eleverna att på något sätt att förstå att det kan finnas lärande i leken. På detta sätt skulle det möjliggöra att eleverna får mer insikt i att ett lärande sker även i leken.

Eleverna beskriver ofta att leken kännetecknas för hur fritidshemmet är. Här skulle jag vilja ge en annan förklaring på hur ett lärande kan ske inom leken. Så som Pihlgren (2020) beskriver hur lärandet kan se ut. Hon menar att med ett informellt lärande kan ske det lärandesituationer som inte är bundna till den vanliga skolan. Informellt lärande är något som sker av spontanitet och icke-reglerat, inte heller planerat, frivilligt och att leken kan ha andra mål en just lärande. Detta menar hon att det kan ske genom leken.

Om vi ska summera detta perspektiv och förhållandet till fritidshemmet. Måste vi säga att lekens betydelse är viktig för elevernas utveckling. Att ge leken utrymme på fritidshemmet är viktigt. Dessutom behöver lärarna vara medvetna om att eleverna inte förstår lekens betydelse och då måste de synliggöra det på ett eller annat sätt.

7.3 Diskussion av resultat mot teoretisk utgångspunkt i det sociokulturella perspektivet

Fritidshemmet är en enda stor social arena. Olika typer av individuella möten sker varje dag och förhoppningsvist leder det till ett utbyte mellan individer och det sker ett lärande i detta möte. Genom att se fritidshemmet som en social arena kan vi som pedagoger använda oss av det sociala mötet som ett verktyg för lärande. Tidigare har jag diskuterat användningen av lek där jag sociala möten även sker och utbyten kan ske. Som jag tidigare har jag nämnt Lev Vygotskij som en av de som var en av de grundarna som påvisar hur det sociokulturella perspektivet kom till, så vill jag lyfta fram honom igen. När vi talar om det sociokulturella perspektivet, går de inte att glömma bort den proximala utvecklingszonen. Där en individ kan behöva hjälp av en annan individ för att utveckla och lära sig mer. Den proximala utvecklingsteorin är något som vi skulle kunna se varje dag i fritidshemmet. Detta eftersom det sociala samspelet mellan vuxna och barn och barn och barn är så starkt förankrat på fritidshemmet.

Vi kan även se att det sociokulturella perspektivet är så centralt inom vårt lärande på fritidshemmet så att det även finns med i vårt kapitel i läroplanen (Lgr22). Som exempel kommer jag visa vissa delar utav syftet som kan hänvisas till ett sociokulturellt perspektiv:

- *"Undervisningen i fritidshemmet kompletterar förskoleklassen och skolan genom att lärandet i högre grad ska vara situationsstyrt, upplevelsebaserat och grupporienterat samt utgå från elevernas behov, intressen och initiativ"*.
- *"Undervisningen syftar till att främja elevernas fantasi och förmåga att lära tillsammans med andra genom lek, rörelse och skapande genom estetiska uttrycksformer samt med utforskande och praktiska arbetsätt"*.
- *"Undervisningen ska eleverna genom leken ges möjlighet att bearbeta intryck, pröva sin identitet, utveckla kreativitet samt sin förmåga att samarbeta och kommunicera"*.

Detta är bara några delar i syftets andra stycke som kan ses som ett sociokulturellt perspektiv av lärandet, och fler finns det.

I denna diskussion skulle jag också vilja på visa hur pedagoger kan utifrån den sociala arenan som fritidshemmet är visa, att det finns möjligheter för oss pedagoger att skapa ett lärande med hjälp av den miljön som eleverna befinner sig i. Tidigare nämnde jag hur informella lärande miljöer kunde påverka elevernas lärande. Där var det bland annat skogen och lekparken som jag tog upp. Vilket är miljöer som inte naturligt har med skolan att göra. Men man kan även se till att skapa en social miljö i skolan. Så som Pihlgren (2020) beskriver hur vi pedagoger har en stor möjlighet elevers lärande, när det gäller den fysiska och sociala miljön. Hon menar att med hjälp av att använda de fysiska så som fysiska miljöer som ett redskap, har vi möjlighet att utforma våra lokaler till elevers lärande och ge dem en meningsfull fritids.

Om vi ser detta på detta resultat och väger in elevernas svar in ett sociokulturellt sätt att se på lärande. Så kan vi se att eleverna beskriver aktiviteter som skulle kunna generera i ett lärande för dem. Som jag nämnde i diskussionen mot syftet så lyfta jag hur vi pedagoger måste

synliggöra lärandet som sker även i ett sociokulturellt perspektiv. Om vi skulle uppfatta detta perspektiv och dess lärande skulle vi kunna tolka det som att det kommer kunskap till oss hela tiden. Det kan vara i olika miljöer och sociala interaktioner. Med detta sagt skulle vi kunna se genom ett sociokulturellt perspektiv att det sker är lärande under fritidshemmet dagligen. Det är dock upp till oss pedagoger att använda detta fantastiska verktyg på ett så bra sätt som möjligt, för att skapa ett meningsfullt lärande för alla individer på fritidshemmet.

Att utgå från ett sociokulturellt perspektiv när det gäller lärande på fritidshem går ej att undkomma. Det sociokulturella lärandet är så starkt präglad inom fritidshemmets ramar när det gäller lärande. Genom att jag utgår från detta perspektiv inom detta arbete kändes som att arbetsgången blev enklare. Dessutom gjorde det att det blev enklare att tolka den data som jag fick in, som i sin tur gjorde att resultatet och analysen blev lättare att förstå. Man kan säga att det sociokulturella perspektivet blev ett medierande redskap för hur mitt lärande utvecklats. Att inte utgå från det socialkulturella perspektivet hade gjort att detta arbete inte hade haft samma kvalitet och förståelse om lärandet i fritidshemmet.

7.4 Metoddiskussion

I uppstarten av detta arbete använde jag mig av boken Handbok i kvalitativa metoder av Ahrne och Svensson (2011). Detta var för mig ett sätt att se till att jag kunde strukturera upp arbetet på ett bra sätt till den tid som jag hade. Författarna i den boken nämnde att det var viktigt att i ett sådant här arbete är det viktigt och att man bör försöka säkerhetsställa en viss överblickbarhet. Därför hade jag endast möjlighet till att intervjua fyra elever i detta arbete. Hade tiden och en kollega funnits hade det varit väldigt intressant att göra fler intervjuer för att kunna dyka djupare i detta arbete. Att jobba ensam i ett sådant här arbete gör oftast arbetsbördan tuffare. Hade det då funnits en kollega att arbeta med hade diskussionerna mellan den insamlade data kunnat gå djupare om vi kunnat bollat tankar mellan varandra. Hade det vart på detta sätt så hade ett sådant material varit väldigt intressant att läsa om. Dessutom så menar Bryman (1997) att i kvalitativ forskning kan det vara svårt att förhålla sig empatiskt och se världen genom aktörens ögon. Hade det varit två som gjorde detta arbete hade även det kunnat möjliggöra att våra tolkningar och förhållningssätt kunnat gynnat detta arbete. Däremot skulle jag vilja säga att mitt urval av olika elever från områden med olika socioekonomiska förutsättningar, ger detta arbete en intressant tanke på hur eleverna beskriver sitt lärande. Eleverna från de två skolorna beskriver sitt lärande väldigt likt varandra. På detta sätt kan vi ändå fundera på att oavsett vart eller vilket fritidshem våra elever går i, finns det ett liknande tankesätt på hur våra elever ser sitt lärande där. Vilket skulle bli att eleverna mellan olika fritidshem runt om i landet skulle kunna bli att eleverna upplever en likvärdig utbildning på sina fritidshem. Här vill jag poängtera att detta även står i LGR22 (2022):

”Skollagen föreskriver att utbildningen inom varje skolform och inom fritidshemmet ska vara likvärdig, oavsett var i landet den anordnas.”

Men att bara göra fyra intervjuer tyckte jag inte riktigt räckte för att verkligen säkerhetsställa detta examensarbete och dess mål. Därför blev det att använda även en kvantitativ metod för att få till mig mer data mot det syfte som jag satte upp för detta arbete. Med facit i hand kunde jag vi se att svaren på enkäten är liknande som de svar jag får i den kvalitativa metoden med intervjuerna. Att använda sig av två forskningstekniker tycker jag var ett bra sätt att lyckas få

fram så mycket data som möjligt. Bryman (1997) menar att använda de olika forskningsteknikerna kan göra att resultatet inom området som undersöks skapar en viktig aspekt inom kunskapen i undersökningens område.

Vidare läste jag att i Ahrne och Svensson (2011) att man bör vara medveten om att ens övergripande perspektiv gärna skulle styra den sorteringen som på det material som man har samlat in. I enkäten och i intervjuerna valde jag att ställa frågor som kunde knytas till ett lärande perspektiv och mot det sociokulturella perspektivet, samt lekens lärande och dess betydelse för eleverna själva.

Som ni läste tidigare så förstod ni att detta arbete var ett enskilt arbete av mig. Detta gjorde att arbetet blev väldigt påverkad av vad mina tolkningar på det material som blev insamlat. För att göra detta arbete mer sannolikt mot verkligheten så hade jag velat göra som Nylund m.fl. (2016) nämner i att det är bra att ha ett så kallat bollplank, en eller flera kollegor till att bolla det material med varandra så att analysen kan bli mer säkerhetsställd mot den data vi samlat på oss.

8 Vidare forskning och slutsats

Det kommer ständigt ut ny forskning, där handlingen är om teorin lärande är det som de fokuserar på. Lärandet är något som flera forskare ständigt vill utveckla. Därför finns det inget skäl till att detta examensarbete skulle göra att lärandet i fritidshemmet skulle helt ses som något nytt inom skolans värld. Men däremot så skulle vi kunna fundera på hur fritidspedagoger skulle kunna göra sitt lärande mer visuellt på fritidshemmet. Detta var något som blev uppenbart när eleverna beskrev i sina intervjuer situationer som skulle kunna innebära ett lärande. Det är alltså det visuella som pedagoger skulle behöva utveckla alternativt sina metoder hur de styr upp sina aktiviteter på fritids. Vidare forskning inom metoder som hjälper pedagoger på fritidshemmet, att göra så att elever blir mer medvetna om sitt lärande i fritidshemmet.

Tack vare detta arbete, så har det även fått mig att förstå hur eleverna tänker gällande sitt lärande. I mitt yrke som kommande fritidslärare kommer jag att ta med mig detta, jag måste utvärdera min roll som ledare och hur jag kan utveckla den för att göra så att elevernas lärande mer begripligt.

Referenslista

- Ahrne, G. & Svensson, P. (2022). *Handbok i kvalitativa metoder*. (Upplaga 3). Liber.
- Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. (1. uppl.) Liber.
- Andishmand, C. (2017). *Fritidshem eller servicehem? En etnografisk studie av fritidshem i tre socialekonomiskt skilda områden*. Diss. Göteborgs universitet, 2017. Göteborg.
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/52698/gupea_2077_52698_1.pdf;jsessionid=6F2E41F268B55159C8215ABACDAC0281?sequence=1
- Ankerhult, W. (2019). *Sociala lärandets möjligheter i fritidshemmet, en kvalitativ studie kring barns uppfattningar om vart det sociala lärandet sker*. Leneuniversitetet.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1323235/FULLTEXT01.pdf>
- Bergnehr, D (2019) *Barnperspektiv, barns perspektiv och barns aktörskap – en begreppsdiskussion*. Nordisk tidsskrift för pedagogikk og kritikk. Volum 5, Barneperspektiv, 2019 | s. 49–61
- Bryman, A (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur
- Doverborg, E. & Pramling Samuelsson, I. (2012). *Att förstå barns tankar: kommunikationens betydelse*. (4., [rev.] uppl.) Liber.
- Dysthe, O. (red.) (2003). *Dialog, samspel och lärande*. Studentlitteratur.
- Elofson, N. (2008). *Lärande i fritidshem*. Högskolan för lärande och kommunikation. Högskolan i Jönköping.
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:488917/FULLTEXT01.pdf>
- Johansson, J. (1986). *Från arbetsstuga till fritidshem: ett bidrag till fritidshemmets historia : [kompletterande material till det pedagogiska programmet för fritidshem]*. (1. uppl.) Liber/Allmänna förl..

- Johansson, U & Lilliehhök (2023). *Vårdnadshavares uppfattningar av lärande i fritidshem*. [kandidatsuppsats, Kristianstad högskola]. Kristianstad högskola Publications Electronic
https://researchportal.hkr.se/ws/portalfiles/portal/61665403/CarinaLillieho_o_k_UlrikaJonansson_Examensarbete.pdf
- Lillemyr, Ole Fredrik (2002). *Lek – upplevelse - lärande i förskola och skola*. Liber.
- Skolverket (2022) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/getFile?file=9718v>
- Skolverket (2019) *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/download/18.35e3960816b708a596c3965/1567674229968/pdf4206.pdf>
- Nilsson, A & Grumic, D. (2010). *Lekens betydelse som pedagogiskt redskap*. Göteborg universitet
https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/24205/gupea_2077_24205_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Nylund, M., Sandback, S., Willhelmsson, B & Rönnerman, K. (2016) *Aktionsforskning i förskolan - trots att schemat är fullt*. Författarna och lärarförlaget
- Perselli, A-K & Haglund, B. (2022). *Barns perspektiv och barnperspektiv: en analys av utgångspunkter för fritidshemmets undervisning*. Pedagogisk forskning i sverige vol 27 No2 <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1689419/FULLTEXT01.pdf>
- Pihlgren, A.S. (red.) (2017). *Fritidshemmets didaktik*. (Andra upplagan). Studentlitteratur.
- Pramling Samuelsson, I., & Sheridan, S. (2003). *Delaktighet som värdering och pedagogik*. Pedagogisk forskning, 8(1–2), 70–84.
<https://open.lnu.se/index.php/PFS/article/view/1200/1049>
- Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2006). *Lärandets grogrund: perspektiv och förhållningssätt i förskolans läroplan*. (2. uppl.) Studentlitteratur.
- Renstam, J & Wästerfors, D. (2022). *Att analysera kvalitativt material*. I A. *Handbok i Kvalitativa metoder* Ahrne, G., Ahrne, G. & Svensson, P. (upplaga 3ed). Liber
- Rizko, C (2011). *Läraren och teorier om lärande - En litteraturstudie*. Göteborgs universitet.

https://gupea.ub.gu.se/bitstream/handle/2077/29849/gupea_2077_29849_1.pdf;jsessionid=1C743864B4EA6168A2A67055BD4B84AF?sequence=1

Rohlin, M. (2000). *Fritidshemmets framväxt. Vägar till pedagogiken i förskola och fritidshem* / under redaktion av Inge Johansson, Ingrid Holmbäck Rolander. (S. 37-67).

Rhodin, M (2019). *Meningsskapande fritidshem, studio som arena för multimodalt lärande*. Studentlitteratur

Saar, T., Löfdahl, A. & Hjalmarsson, M. (2012). *Kunskapsmöjligheter i svenska fritidshem*. Nordisk Barnehageforskning 2012 5(3), 1 - 13.
<https://doi.org/10.7577/nbf.315>

Skolverket (2007). *Kvalitet i fritidshem: allmänna råd och kommentarer*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a6561e0/1553959473010/pdf1727.pdf>

Säljö, R. (2015). *Lärande. En introduktion till perspektiv och metaforer*. (första upplagan) Gleerups utbildning AB.

Thomassen, M (2006). *Vetenskap, kunskap och praxis. Intruduktion till vetenskapsfilosofi*. Gleerups

Vetenskapsrådet. (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk - Samhällsvetenskaplig forskning*. Vetenskapsrådet

Vygotskij, L. (1995). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Daidalos AB

Øksnes, M (2001) *Lekens flertydighet, om barns lek i en institutionaliserad barndom*. Liber AB

Bilagor

Anhållan om tillstånd för att ert barn kan delta i en undersökning inom ramen för ett examensarbete på grundlärarprogrammet vid Göteborgs universitet

Jag är student som utbildar oss till lärare vid Göteborgs universitet. Mitt namn är Conny och ska nu skriva mitt examensarbete vars innehåll är att få lära mig om hur elever ser sitt lärande genom ett barn perspektiv.

Jag kommer att vilja intervjua/enkät med ert barn och ställa frågor om hur barnet själv ser sitt lärande i fritidshemmet.

På ert fritidshem kommer undersökningen att genomföras under de närmsta veckorna

Vi vill med detta brev be er som vårdnadshavare om tillåtelse att ert barn deltar i den intervju/frågeenkät som ingår i examensarbetet. Alla barn/elever kommer att garanteras konfidentialitet. De som finns med i undersökningen kommer inte att nämnas vid namn eller på annat sätt kunna vara möjliga att urskilja i undersökningen. I enlighet med de etiska regler som gäller är deltagandet helt frivilligt. Ert barn har rättigheten att intill den dag arbetet är publicerat, när som helst välja att avbryta deltagandet. Materialet behandlas strikt konfidentiellt och kommer inte att finnas tillgängligt för annan forskning eller bearbetning.

Vad vi behöver från er är att ni som barnets vårdnadshavare skriver under detta brev och så snart som möjligt skickar det med barnet tillbaka till skola/fritidshemmet så att ansvarig lärare kan samla in svaret vid tillfälle. Sätt således ett kryss i rutan nedan om ni ger ert tillstånd:

Som vårdnadshavare **ger jag tillstånd** att mitt barn deltar i undersökningen

Datum

.....
vårdnadshavares underskrift/er, barnets/elevens namn

Har ni ytterligare frågor ber vi er kontakta oss på nedanstående adresser eller telefonnummer:
Med vänliga hälsningar Conny Fredberg.

Tel – 073 9797 74 70

Mailadress – Conny.fredberg@gmail.com

Intervjufrågor

Hur var det att vara på fritids?

Trivdes du på fritids?

Hur var dina pedagoger?

Kan de hjälpa dig ifall du behöver hjälp?

Vad brukade du göra på fritids?

Vad var det roligaste?

Lekte du med många kompisar?

Vad brukade ni göra?

När du lekte tyckte du att du lärde dig något? i så fall vad? eller vad tror du?

Lärde du själv saker? Eller vara det med kompisar? eller pedagoger??

Fick du lära dig något nytt på fritids? Vad i så fall? Vem var med dig då? pedagog eller kompisar?

Vart har du lärt dig flest saker? på fritids eller i skolan?

Är det någon skillnad på vad man lär sig i skolan och på fritids? i så fall vad?

Var tycker du att man lär sig de viktigaste sakerna, skola eller fritids?

Är det någon skillnad på vad man lär sig i båda?

Hur vet man vad man behöver lära sig i skolan? Fritids?

Vet inte. men det är typ bra och ha kul med sina vänner.

Vet du om att fritids också har en läroplan om vad ni ska få ta del av? JAG BESKRIVER VISSA Delar I LGR 22.

Tycker du att du får göra detta på ditt fritids?

Tycker du det är roligare att stanna kvar på fritids och leka med dina kompisar eller att gå hem och leka med dem?

Är det någon skillnad på vart du umgås med dina kompisar?

